

Notat: Perspektiver på den fremtidige vandløbsvedligeholdelse i Mellem Karup Å

Både lodsejerne og Karup Å Sammenslutningens Vandpleje er enige om, at det langsigtede mål for vandløbsvedligeholdelsen bør være et naturligt og selvregulerende vandløb, hvor behovet for menneskelig indgriben er så begrænset som muligt.

Efter KÅS' vurdering har en uhensigtsmæssig grødeskæringspraksis gennem en længere årrække sammen med en betydelig næringstilførsel skabt gode vækstbetingelser for sødgræs langs åens bredder. Mange steder har dette medvirket til, at vandløbsprofilen er blevet smallere og dybere.

Samtidig kan de større nedbørsmængder, som blandt andet forbindes med klimaforandringerne, medføre øget vandføring og højere strømhastigheder. Dette kan igen medføre øget sandtransport og yderligere påvirkning af vandløbsprofilen.

Den ændrede vandløbsprofil og de øgede strømhastigheder kan efter KÅS' vurdering have betydning for vækstbetingelserne for den værdifulde bundvegetation, herunder vandranunkler. Når vandløbet bliver dybere og strømmen kraftigere, reduceres lysforholdene på bunden, hvilket kan vanskeliggøre etableringen af bundvegetationen.

En varieret bundvegetation og et varieret vandløbsprofil har samtidig stor betydning for vandløbets økologiske funktion. Bundvegetation, sten og variation i dybde og strømforhold skaber levesteder og skjul for blandt andet insekter, smådyr og fisk og er dermed væsentlige elementer i gode opvækstforhold for ørredyngel.

Behovet for profiludvidelse

Efter KÅS' vurdering er der derfor behov for, at vandløbet på strækningen igen får et bredere og mere varieret profil. En profiludvidelse vil kunne medvirke til at reducere strømhastigheden og dermed mindske sandtransporten. Over tid kan dette skabe bedre forudsætninger for, at bunden hæves, og at vandranunkler og anden værdifuld bundvegetation igen kan etablere sig.

En tilbagevenden til et mere varieret vandløbsprofil vil samtidig kunne skabe større variation i strømforholdene og dermed yderligere bidrage til at reducere sandtransporten. Et mere varieret vandløb kan desuden være bedre rustet til både perioder med lav vandføring og perioder med meget store nedbørsmængder.

På baggrund af udviklingen på forsøgsstrækningen efter de første to år med reduceret grødeskæring langs kanterne, er det KÅS' vurdering, at sødgræsset på størstedelen af strækningen har bredt sig i en sådan grad, at vandløbsprofilen er blevet væsentligt indsnævret, og at de negative tendenser nu overskygger de positive. Der er derfor efter KÅS' vurdering

fortsat behov for kantskæring strækningen, samtidig med at der arbejdes med andre tiltag, som kan bidrage til en varig profiludvidelse.

Kantskæringen bør ses som et midlertidigt virkemiddel i en overgangsperiode, i det omfang andre metoder til at opretholde åens profil kan træde i stedet. Målet bør være, at vandløbet over en årrække udvikler sig mod et bredere og mere varieret profil, hvor behovet for kantskæring gradvist kan reduceres.

På længere sigt ønskes kantskæringen kombineret med afgræsning på relevante strækninger. Her vil det være væsentligt, at græsningstrykket tilpasses de lokale forhold, så vegetationen, herunder sødgræs, holdes nede uden at skabe uhensigtsmæssige påvirkninger af vandløbet og de omkringliggende arealer.

En anden mulighed kan være en mere målrettet fysisk fjernelse af sødgræs med maskiner på udvalgte områder, hvor dette vurderes nødvendigt for at genskabe vandløbets profil.

Endelig vil Karup Å Sammenslutningen undersøge muligheden for at eksperimentere med udlægning af større sten i vandløbet. Formålet er blandt andet at skabe større fysisk variation og forbedre vandløbets struktur samt, hvor det er muligt, at påvirke strømforholdene langs brinkerne og dermed modvirke sødgræssets dominans.

Fiskeri og vandpleje hænger sammen

På nuværende tidspunkt vurderes størstedelen af mellemstykket at være så vanskelige at fiske, at det har betydning for lystfiskernes anvendelse af strækningerne. Hvis fiskevandet over tid bliver mindre attraktivt, kan det få betydning for medlemstallene i de lokale fiskeforeninger, kunder hos fiskepensioner og sommerhusudlejere mfl.

Lystfiskerne spiller samtidig en væsentlig rolle i den frivillige vandpleje omkring Karup Å. Hvis mulighederne for at fiske på de strækninger, som foreningerne bruger tid og ressourcer på at forbedre, bliver væsentligt forringede, kan det påvirke motivationen for det frivillige arbejde.

En eventuel tilbagegang i medlemstal, aktivitet i fiskeforeningerne og langs åen kan desuden på længere sigt påvirke de økonomiske og praktiske muligheder for at gennemføre vandplejeprojekter langs åen. Der er derfor en tæt sammenhæng mellem et attraktivt fiskevand, et stærkt foreningsliv og den fortsatte frivillige indsats for Karup Å.

KÅS' tilkendegivelse

Karup Å Sammenslutningen bakker på den baggrund op om lodsejernes ønske om en øget og målrettet kantskæring på strækningen, undtaget hvor lodsejere måtte ønske det anderledes.

Kantskæringen bør samtidig betragtes som et middel til at bringe vandløbet tilbage mod et bredere og mere varieret profil, og ikke som et langsigtet mål i sig selv, såfremt det kan lykkes at bringe andre metoder i spil.

Det langsigtede mål er fortsat et naturligt, varieret og velfungerende vandløb, hvor behovet for menneskelig indgriben kan reduceres mest muligt, og hvor der er gode forhold for både vandløbets natur, havørreden, lystfiskerne og for lodsejerne som foreningerne under KÅS lejer fiskevand af.